

2023-03-01

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: MSN 2023-00031

Automatiskt beslutsfattande om installation eldstad och anslutning vatten och avlopp samt revidering av delegationsordningen

Förslag till beslut

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden inför automatiserat beslutsfattande avseende startbesked för installation eldstad och anslutning vatten och avlopp i nämndens delegationsordning.
2. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden antar förslag på revidering i delegationsordningen så att den omfattar automatiserat beslutsfattande och i övrigt vissa förtydliganden och uppdateringar i enlighet med bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 24 februari 2023.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Det finns numera bestämmelser i kommunallagen som ger kommuner möjlighet att delegera beslut till en automatiserad beslutsfunktion. Med automatiserad beslutsfunktion avses en funktion som möjliggör att beslut kan fattas maskinellt utan att en person är med i själva beslutsfattandet. Förutsättningarna för en sådan funktion är att beslutet grundar sig på uppgifter som den enskilde själv lämnat och att beslutet inte kräver avvägningar eller bedömningar av en person. Det finns också formella krav och dessa är att beslutet ska vara möjligt att överklaga och överklaga genom förvaltningsbesvär, inte generell laglighetsprövning enligt kommunallagen.

Den projektgrupp som har gjort en förstudie om automatiserat beslutsfattande har kommit fram till att det i nuläget är möjligt att delegera beslutanderätten till en automatisk beslutsfunktion i två typer av ärenden, beslut om startbesked för dels installation av eldstad dels anslutning vatten och avlopp samt avgifter för dessa ärenden.

För övrigt finns det behov av att göra vissa förtydliganden och uppdateringar i delegationsordningen.

Ärendet

Nya bestämmelser i kommunallagen om automatiserat beslutsfattande

I 6 kap. 37-38 §§ kommunallagen finns bestämmelser om när en nämnd kan delegera beslutanderätten. Sedan den 1 juli 2022 medger kommunallagen att kommuner delegerar beslut till en automatiserad beslutsfunktion. Med automatiserad beslutsfunktion avses en funktion som möjliggör att beslut kan fattas maskinellt utan att någon enskild befattningshavare på myndigheten tar någon aktiv del i själva beslutsfattandet i det enskilda fallet. Av kommunallagen framgår således numera att en nämnd får delegera beslutanderätten till presidiet, ett utskott, en ledamot, en ersättare eller en automatiserad beslutsfunktion i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Av lagändringen framgår också (6 kap. 38 § 2 st kommunallagen) vilka beslut som **inte** får delegeras till en automatiserad beslutsfunktion och det är följande beslut;

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap. (så kallad laglighetsprövning),
2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,
3. ärenden om upphandling, eller
4. ärenden om valfrihetssystem.

I förarbetena¹ till lagändringen konstateras att det finns ett behov av att underlätta för den kommunala sektorn att möta ökade arbetsuppgifter. Ett sätt är att ta tillvara de möjligheter till effektivisering som finns i digitala arbetssätt och verktyg. Att kunna använda automatiserade beslut för i detta perspektiv med sig en rad fördelar. En effektivare administration innebär frigjord tid för de anställda och möjligheter att förbättra servicen till invånarna genom snabbare beslut. Erfarenheterna av att använda automatiserade beslut i staten får anses vara övervägande goda och det finns ingen anledning att särbehandla kommunal förvaltning i detta avseende. En förutsättning för att delegation ska kunna ske är att ett sådant beslutsfattande inte strider mot bestämmelser i annan lagstiftning.

Generellt kan det vara en rimlig utgångspunkt att ett automatiserat beslutsfattande är lämpligt för beslut där det finns tydliga regler för när ett tillstånd eller en ansökan ska beviljas, och där beslutet grundas uteslutande på uppgifter som den enskilde själv lämnat. Det ska inte finnas krav på att avvägningar eller bedömningar görs som inte kan ske automatiserat.

¹ SOU 2021:16 - En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner

Ansvar för automatiserat beslutsfattande vilar på den ansvariga nämnden. Det är därför nämnden som måste säkerställa att ett automatiserat beslutsfattande kan ske i överrensstämmelse med gällande lagstiftning innan delegation kan ske. I säkerställandet behöver nämnden ta ställning till om de rättsliga förutsättningarna som gäller för en viss ärendetyp medger automatiserat beslutsfattande, och bedöma de risker som finns för verksamheten med att beslut av en viss typ fattas automatiserat. Nämnden har också ett ansvar för framtida uppföljning och kontroll av att systemet för automatiserat beslutsfattande fungerar.

Förstudie om automatiserat beslutsfattande

I syfte att skapa förutsättningar för Nacka kommun att nyttja möjligheten med automatiserat beslutsfattande startades under sommaren 2022 en förstudie finansierad av framtidsfonderna. Projektet drivs av digitaliseringsenheten tillsammans med juridik- och kanslistaben. Förstudien ska bland annat ta fram en översikt över kommunens potential gällande vilka beslutsprocesser som kan automatiseras, där tids- eller kostnadsbesparing, alternativt möjlighet till kompetensväxling är tydligt prioriterade.

Vad gäller miljö- och stadsbyggnadsnämndens ansvarsområde har projektgruppen kommit fram till att det i nuläget är möjligt att delegera beslutanderätten till en automatisk beslutsfunktion i två typer av ärenden, beslut om startbesked för dels installation av eldstad dels anslutning vatten och avlopp samt avgifter för dessa ärenden.

Automatiserat beslutsfattande för installation av eldstad och anslutning vatten och avlopp

Nedan framgår en genomgång av de kriterier som ställs för automatiserade beslut för de föreslagna beslutstyperna.

Rättsliga förutsättningar

Beslut om startbesked för installation av eldstad och anslutning vatten och avlopp samt avgifter för dessa kan överklagas enligt bestämmelser i plan – och bygglagen, med annat ord kallat förvaltningsbesvär. Det är således inte fråga om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen, vilket hade varit ett hinder för automatiskt beslutsfattande.

Besluten grundas på uppgifter lämnade av den som vill utföra åtgärden och det ställs inte krav på att avvägningar eller bedömningar görs av en person.

Digitala förutsättningar

Bygglovenheten har redan idag de digitala verktygen för att få till en automatiserad beslutsprocess.

Nyttor med automatisering av beslut

Genom att automatisera beslut om startbesked för installation av eldstad och anslutning till vatten och avlopp skapas flera nyttor.

Arbetstid som krävs för handläggning av beslut minskar, och den frigjorda arbetstiden kan användas till exempel till att ge personlig service i andra mer komplicerade ärenden. Kalendertid för beslutsfattandet elimineras helt direkt efter genomförd automatisering, vilket innebär att den sökande kan få beslutet omedelbart vid ansökningstillfället i stället för att behöva vänta in besked för att gå vidare med sin plan. Möjligheten att få beslut omedelbart bidrar således till ökad kundnöjdhet med kommunens handläggningstider.

Effektmål med automatiseringen är följande:

- Arbetstid som krävs för handläggning har minskat med motsvarande 79 844 kr ett år efter införd förändring*
- Kalendertid för beslutsfattande har minskat från 7 till 0 dagar direkt efter genomförd automatisering
- Ett år efter införd automatisering visar stickprov att 100% av besluten fattas på lika grunder och rättssäkert
- Kundnöjdheten för handläggningstider gällande beslut om startbesked för eldstad och V/A-anslutning är 10 (100%) ett år efter automatisering

* Detta effektmål är en omställningsnytta. Frigjord arbetstid kommer att användas till andra arbetsuppgifter och medför inte en faktisk kostnadsbesparing i enhetens budget.

Riskbedömning

En analys har gjorts av risker för att beslut blir fel och eventuella konsekvenser av det. I det system som ska användas för automatiskt beslutsfattande kommer det finnas information om förutsättningarna för beslut om startbesked. Utifrån checkfrågor ska den som vill utföra åtgärden intyga att korrekta handlingar lämnas som anger att kraven för startbesked uppfylls.

Bedömningen är att risken för fel beslut är mycket liten och i vart fall inte större än om beslutet skulle fattas av en person. För användning av installation eller anslutning krävs dessutom ett beslut om slutbesked utifrån godkänt sotarintyg (eldstad) och signerad kontrollplan. Detta medför att det görs en kontroll innan användning vilket minskar risker med eventuella fel i installationen eller anläggningen.

Uppföljning och kontroll

Ärendena kommer att följas upp genom stickprov.

Vid begäran av slutbesked så kommer dessa beslut att handläggas av handläggare med delegation till att börja med. Handläggaren gör då ytterligare stickprov innan slutbesked tilldelas.

Information om uppföljning och kontroll kommer lämnas till nämnden.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att det är lämpligt och rättsligt möjligt att införa automatiserat beslutsfattande avseende startbesked för installation av eldstad och anslutning vatten och avlopp samt avgifter för dessa ärenden. Besluten grundas på uppgifter lämnade av den som vill utföra åtgärden och det ställs inte krav på att avvägningar eller bedömningar görs av en person. De digitala förutsättningarna finns redan och införandet av ett automatiserat beslutsfattande medför nyttor såsom frigjord arbetstid för handläggare som kan användas till exempel till att ge personlig service i andra mer komplicerade ärenden.

Nedan anges de föreslagna formuleringarna avseende automatiserat beslutsfattande i punkterna S4 och S16 i förslag till reviderad delegationsordning.

S4	Besluta om avgift för startbesked avseende installation eldstad och anslutning vatten och avlopp enligt Nacka kommuns taxa för planering, byggande mm.	Automatisk beslutsfunktion	PBL 12:8-11
----	--	----------------------------	-------------

S16	<p>Besluta om startbesked för installation eldstad och anslutning vatten och avlopp samt</p> <p>1, fastställa kontrollplan</p> <p>2. bestämma de handlingar som ska lämnas inför beslut om slutbesked</p>	Automatisk beslutsfunktion	PBL 10:18, 22-24
-----	---	----------------------------	------------------

Övriga förslag till revidering av delegationsordningen

För övrigt finns det behov av att införa möjlighet för ordförande att besluta angående förtroendevaldas deltagande i kurser och liknande samt att göra vissa förtydliganden och uppdateringar i delegationsordningen.

I punkten G9 anges en delegation för anmälan om personuppgiftsincident till tillsynsmyndighet. För att det ska vara tydligt att delegationen avser beslut både att göra en anmälan och att avstå från att göra en anmälan, behövs ett förtydligande i delegationsordningen.

I en ny punkt G24 anges en delegation till ordförande att besluta angående förtroendevaldas deltagande i kurser och liknande.

I punkterna M 9.5, (nya) 9.6, (nya) 9.29 och (nya) 9.36 görs ändringar som följer av uppdateringar och ändringar i tillämplig lagstiftning.

Ekonomiska konsekvenser

Under rubriken Nyttor med automatisering av beslut framgår att införandet av ett automatiserat beslutsfattande medför inbesparing av arbetstid. Enligt en beräkning motsvarar den inbesparade arbetstiden 79 844 kronor per år. Den frigjorda arbetstiden kommer dock att användas till andra arbetsuppgifter och medför således inte en faktisk kostnadsbesparing i enhetens budget.

Konsekvenser för barn

Ärendet medför inte några konsekvenser för barn.

Bilagor

Förslag till reviderad delegationsordning

Charlotte Persson
Miljö- och bygglovsdirektör
Stadsledningskontoret

Sylvia Ryel
Kommunjurist
Juridik och kanslistaben